

Zaak C-59/89

Commissie van de Europese Gemeenschappen tegen Bondsrepubliek Duitsland

„Richtlijn — Aard van omzettingsmaatregel —
Luchtvervuiling — Lood”

Rapport ter terechtzitting	2609
Conclusie van advocaat-generaal J. Mischo van 6 februari 1991	2625
Arrest van het Hof van 30 mei 1991	2626

Samenvatting van het arrest

- Handelingen van de instellingen — Richtlijnen — Uitvoering door Lid — Staten — Omzetting van richtlijn zonder optreden van wetgever — Voorwaarden — Bestaan van algemene juridische context die volledige toepassing van richtlijn verzekert — Met eisen van richtlijn overeenstemmende praktijk ontoereikend
(EEG-Verdrag, art. 189, derde alinea)*
- Milieu — Luchtverontreiniging — Richtlijn 82/884 — Vaststelling van grenswaarde voor concentratie van lood — Vaststelling van dwingende rechtsnorm — Verplichting van Lid-Staten
(Richtlijn 82/884 van de Raad, art. 2)*
- Beroep wegens niet-nakoming — Voorwerp van geding — Bepaling door met redenen omkleed advies — Aan Lid-Staat gestelde termijn — Latere opheffing van niet-nakoming — Belang bij voortzetting van actie — Eventuele aansprakelijkheid van Lid-Staat
(EEG-Verdrag, art. 169)*

1. Voor de omzetting van een richtlijn in intern recht is niet noodzakelijkerwijs vereist, dat de bepalingen ervan formeel en letterlijk in een uitdrukkelijke, specifieke wettelijke bepaling worden overgenomen. Naar gelang van de inhoud van de richtlijn kan een algemene juridische context daartoe voldoende zijn, wanneer deze daadwerkelijk de volledige toepassing van de richtlijn op voldoende bepaalde en duidelijke wijze verzekert, zodat, ingeval de richtlijn rechten voor particulieren in het leven beoogt te roepen, de begunstigen al hun rechten kunnen kennen en ze zo nodig voor de nationale rechterlijke instanties kunnen doen gelden.

grenswaarde voor lood in de atmosfeer vast te stellen die onder bepaalde voorwaarden niet mag worden overschreden, is volgens artikel 1 van deze richtlijn ingevoerd ten einde een specifieke bijdrage te leveren tot de bescherming van de mens tegen de gevolgen van lood in het milieu. Afgezien van het geval van beroepsmatige blootstelling, waarop zij niet van toepassing is, betekent dit, dat de betrokkenen zich in alle gevallen waarin de overschrijding van de grenswaarde de gezondheid van de mens kan bedreigen, op dwingende bepalingen moeten kunnen beroepen om hun rechten te kunnen doen gelden. Overigens is opnemng van een dergelijke grenswaarde in een bepaling waarvan de bindende kracht buiten twijfel staat, ook hierom noodzakelijk, opdat een ieder wiens activiteiten vervuiling kunnen veroorzaken, precies weet welke verplichtingen hij heeft.

De overeenstemming van een praktijk met de beschermende voorschriften van een richtlijn kan geen reden zijn om deze richtlijn in de interne rechtsorde niet door bepalingen om te zetten die zo nauwkeurig, duidelijk en doorzichtig zijn, dat de particulier zijn rechten en plichten kan kennen. Om de volledige toepassing van richtlijnen rechtens en niet alleen feitelijk te verzekeren, moeten de Lid-Staten zorgen voor een duidelijk wettelijk kader op het betrokken gebied.

2. De verplichting die artikel 2 van richtlijn 82/884 aan de Lid-Staten oplegt om een

3. Het voorwerp van een krachtens artikel 169 EEG-Verdrag ingesteld beroep wordt bepaald door het met redenen omkleed advies van de Commissie. Ook wanneer de inbreuk na het verstrijken van de krachtens artikel 169, tweede alinea, gestelde termijn is opgeheven, blijft handhaving van het beroep van belang ter vaststelling van de grondslag van de aansprakelijkheid die ten gevolge van de niet-nakoming op een Lid-Staat kan rusten jegens andere Lid-Staten, de Gemeenschap of particulieren.